

== Velja po pošti: ==
za celo leto naprej .. K 50.-
za en mesec .. " 4.50
za Nemčijo celoletno .. " 55.-
za ostalo inozemstvo .. " 60.-
V Ljubljani na dom
za celo leto naprej .. K 48.-
za en mesec .. " 4.-
V pravi prejemni mesečno .. 3.50
== Sobotna izdaja: ==
za celo leto .. K 10.-
za Nemčijo celoletno .. " 12.-
za ostalo inozemstvo .. " 15.-

SLOVENEK

== Inserati: ==
Enostolpna petstvesta (59 mm široka in 3 mm visoka ali nje prostor)
na enkrat .. po 50 v
na dva in večkrat .. 45 ..
pri večjih naročilih .. morebiti
popust po dogovoru
Ob sobotah dvojni tarif.
== Poslano: ==
Enostolpna petstvesta K 1.-
Izhaja vsak dan izvenredni na-
delje in praznike, ob 3. uri pop.
Redna letna priloga vzori red

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; neizbrana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 50. —

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 8. — Račun
poštne hranilnice avstrijske št. 24.787, ogrske 26.511,
bosn.-herc. št. 7563. — Upraviškega telefona št. 50.

Taylorjev sestav.

II.

Prvotni sistem je nemškimi industrijcem in inženirjem preveč demokratičen. Težko je namreč nemškega inženirja prepričati o spremembi taktike v občevarstvu s podrejenimi organi, pred vsem delavstvom, kar seveda zahteva teorijo sistema. Nemški inženir se čuti častnika v armadi, kjer ima edino on pravico poveljevati, pa naj ima prav ali ne. Nemški strokovnjaki sami, ki se pečajo in zavzemajo za upeljavno nespremenjenega sistema v nemško industrijo, odkrito pripoznavajo žalostno dejstvo, da za enkrat nemška vzgoja še ni tako daleč, da bi tvorila podlago za zdrav razvoj Taylorjevega sistema v nemški industriji.

Ravno tako kot strojne tovarne, se lahko organizira vsako drugo podjetje, bodisi kemična, tekstilna in lesna industrija ali velike tiskarne, pisarne, gradbena podjetja ali karkoli drugo, kar pač zahteva delovnega sistema.

Da se je Taylorjev sistem razvil in uporabljal najprvo ravno v strojnih tovarnah, sledi iz tega, ker so Američani ravno v izdelovanju delavnih strojev najbolj razviti in jih je veletrgovina naravnost pri-

silila poseči po sistemu, ki jim omogoča hitrejšo, višjo in cenejšo produkcijo. Da je Američan, ki je pred vsem hladen računar, takoj uvidel velike prednosti sistema napram drugim, ni potreba še posebej poudarjati, ko je danes že več kot eno tretjino vseh podjetij organiziranih po njem. Če je mogoče komu to razmerje premajhno in bi pričakoval z ozirom na velike prednosti sistema, da bi bil že povsod ali vsaj po večini vpeljan v ameriški industriji, naj mu bo pojasnjeno, da sprememba tovarniškega organizacijskega sistema v veliki tvornici ni nobena igračka in zahteva večletnega truda in študija poleg velikih finančnih stroškov, ki so nerazdružljivo povezani s tako preuredbo. Razširjanju sistema pa se ne stavi samo te ovire, temveč se tudi delavstvo samo upira taki organizaciji, katera pri nepravilni uporabi kapitala omogoča veliko večje izkoriščanje delavskih sil. Določitev časa za izvršitev dela je nekaj zelo važnega za zvišanje produkcije in za redno razporedbo del in nemoteni razvoj obrata; a ravno tako je tudi ena največjih ovir, ki se stavijo obratu s strani delavstva. Namesto da bi se vodilna mesta držala Taylorjevih načel in določala čas izvršitve dela na podlagi temeljnih preizkušenj za normalno zmogljivega delavca, gredo v svojem pohlepu veliko preko meje in stavijo delavcu take časovne pogoje, da doseže premijo le tedaj, ako dela hitreje kot pa bi bilo pravilno. Kakor pri vsem, tako tudi pri tem sistemu zaobrnejo kapitalisti načela in predpise po svoje, v veliko škodo delavstva. Delati ves dan polnih deset ur po Taylorjevem sistemu, pomeni najmanj 15- do 16urno delo, računano v našem smislu dela. Naj bo še tako dobro sistematično urejeno delo, tega sistem vendar ne more preurediti, da bi množina dela, ki ga delavec na dan izvrši, ne zahtevala temu primerne množine hrane. Če je telo zmogljivo več hrane prebaviti kot je to narava določila, o tem imajo medicinci svojo besedo. Eno je gotovo, da če se delo vrši po Taylorjevem sistemu, je neobhodno potrebno, da se delovni čas skrajša in sicer na tisti minimum, ki bi odgovarjal današnji produkciji, izvršen v 10urnem delovnem času. Tako nas privede ta sistem, uporabljen od človekoljubnih vodilnih mest, do zaključka, da bo v novi dobi človeškega razvoja vendar zmagala ideja o skrajšanju delavnega časa, ker teoretična podlaga in možnost od tehnične strani je že dana. Potreba je samo še združniškega duha vdihniti v industrijo in delavec bo enakopraven drugim stanovom. Vpeljali se bodo v bodočnosti dvojni ali četvorni sihti, kakor bo pač zna-

čaj obrata in amortizacije strojev to zahteval. Delavec bo vršil svoje delo 5 in pol do 6 ur skupaj, a bo takrat v resnici delal in ne tako kot danes, ko večkrat polovico delavnega časa potrosi vsled neekonomičnega delavnega sistema, bodisi namenoma ali namenoma. Hladnost napram podjetju bo izginila in z veseljem bo šel na delo ter skušal izpopolniti podjetje s svojimi pridobitvami v dolgoletni praksi. Tudi delavec bo zainteresiran o napredku podjetja, bodisi strokovno kot finančno, vsaj bo on poleg delavca tudi soudeležnik pri kapitalu, kot je že danes precej razširjeno po Angleškem. Tam najdemo delavce kot akcionarje, v Jugoslaviji upar kot zadržnike.

V današnji industriji, pred vsem pri nas, smatra vsak delavec svoje mesto za suženjsko in komaj čaka, da pride čas, ko lahko odloži orodje in pohiti za stranskim zaslužkom. Vsaj mu industrija, pred vsem pa napačni delavni sistem, ne dovolita več kot borno plačo, s katero komaj za silo preživlja svojo družino; kaj šele, da bi bil zadovoljen in bi mu morda celo preostalo denarja za izpopolnitev izobrazbe. Ali hočemo tudi mi imeti tako industrijo, kjer naj bo delavec suženj kapitala? Mislim, da ne, ko se jasno izražamo, da hočemo živeti po demokratičnih načelih. Vsakemu hočemo pripoznati svoje pravice in vsakega soditi po zmožnostih in ga na tej podlagi odškodovati za storjeno delo.

Hrvatski politiki o jugoslovanskem vprašanju.

Uredništvo »Neues Pester Journala« je poslalo v Zagreb svojega urednika, da se informira o tamošnjih razmerah in da intervenira nekatere hrvatske politike. Najprej je obiskal hrvatskega bana, ki se je v početku branil podatki sploh kako izjavo, češ, da je njegov položaj slabši kot položaj katerega odgovornega urednika. Končno se je časnikarja vendarle usmilil in izjavil, da ni med njim in Wexlerjem nobenega spora in da ne misli odstopiti. Če o tem kaj več vedo v Budimpešti, da tega ni on kriv. Jugoslovanskega vprašanja se je izognil, dodal pa je, da bo zgodovinska zveza med Ogrsko in Hrvatsko obstojala naprej, ker hočejo živeti Hrvati v miru z Mažari. Ljudstvo ni (?) za odcepitev Hrvatske od Ogrske, samo Mažari naj se varjejo, da ne zaidejo v stare napake. Hrvatska je ustavna dežela, zato bo branila svetost ustave. Pri reševanju jugoslovanskega vprašanja da bodo storili to, kar jim predpisuje ustava in historijski razvoj, ki se koordinira z Ogrsko.

LISTEK.

Večeri ob Lemanu.

Spisal vseuč. prof. Maryan Morawski, St. J.
Po tretji izdaji predstavil France Fr. Stelč.
(Dalje.)

Kako pa izgledajo v primeri s temi izpreobrnitve k drugim veram? Ne trdim, da se da pri njih dokazati kak nepošten namen — le Bog vidi, kaj se godi v dušah — toda dejstvo je, da je vedno s tem činom izpremembe verstva združena kaka posvetna korist: ali imetje, ali protekcija, ali služba, ali da so se otresli obljube celibata, ali diadem ruske carice. Mislim, da ni mogoče dobiti niti enega slučaja, kjer bi lahko dokazali — kar se da pri tisočih katoliških izpreobrnitvah dokazati — da so govorili vsi častni oziri proti izpremembi vere in je samo prepričanje moglo odločilno vplivati.

Ta moč izpreobračati iz prepričanja, ki jo je katoličanstvo vedno kazalo in ki jo moremo na slučajih, ki so nam bližji, lažje in skoro očitno dokazati, je ravno tako kot moč ustvarjati svetnike čudovit dokaz za njega božanski izvor.

Leroy.

Moram priznati, da to dokazovanje sili k razmišljanju. Zastoj se skušam

spomniti vsaj enega primera izpremembe vere, ki bi govoril proti nazoru g. Pardovala; v obsegu svoje vednosti ga ne morem najti, nasprotno bi lahko navedel v njegov prilog celo vrsto drugih iz Francije in Amerike. Splošno moramo priznati, da smo čuli danes prav lepe in važne besede o katoličanstvu, in kakor je v prvih večerih šlo priznanje g. Devilla, tako, mislim, gre danes Donu Pardovalu. Toda čas je že, da za danes končamo; opozarjam vas, da je pozno.

Siemionow.

Tudi jaz moram priznati, da mi daje zadnja točka, ki jo je navedel Don Pardoval, ta privlačna sila katoličanstva v najrazličnejših razmerah, veliko misliti. Toda vsa dosedanja diskusija se je vršila tako, kot bi v obsegu krščanstva ne bilo razen katoličanstva in protestantizma nič tretjega. Nisem hotel na to opozoriti, da ne pretrgam niti zanimivega razgovora. Sedaj pa se pridružujem mnenju g. Leroy, da je čas, da se razidemo.

SEDMI VEČER.

Sedmi večer je vladalo na terasi hotela Beau Rivage pri obedu slovesno razpoloženje. Vedeli smo, da se danes zadnjič razgovarjamo, ker nas je imelo črugi dan več odpotovati v Ouchy. Gospodična Wilson je bila po včerajšnjem razgovoru nervozna in nemirna, g. Deville mrk, toda večer prekrasen — in to je vplivalo na

mirjajoče na duhove. Jezero, ki je bilo vedno čudovito sinje in svetlo, je bilo danes še lepše. Neka nevidna megla je morala biti v zraku, ker se nam je zdelo vse, horizont pred nami, jezero, bregovi in mesta v daljavi, čeprav zelo jasno, vendar nekako nerealno, napol prozorno in prosijano z lahko biserno svetlobo. Površina Lemana je blestela kakor opal; vsi toni sinje barve so igrali po čudno zvutih vodnih jeziki in zalivih obrežja. Samo na zahodni strani je ostalo nekoliko zlata in karmina na nebu. Na jugu, prav pred nami, so blesteli v rožnobarvnem sijaju beli vrhovi orjakov Mont Blanca, Bielleja, Dent du Midi, za katere solnce še vedno ni zašlo.

Ta čar narave je polagoma vplival na duhove gostov pri mizi. Veliko smo govorili o lepotaš Švice. Nazadnje je prešel pogovor od lepote narave na lepoto rimske liturgije, v katere hvali sta se skušala gospodična Wilson in Don Pardoval. Pri tem se je pokazalo, da se gospodična Wilson udeležuje ritualističnega gibanja, ki je sedaj zavladalo v nekaterih anglikanskih krogih; ko je včeraj nastopila proti oblikam rimske Cerkve, ji je šlo samo za to, da bi teh oblik ne identificirala z religijo. Tedaj pa se oglasi

Siemionow.

Gospoda, Vi ste popolnoma sinovi zapada, kar je gotovo častno; toda z druge strani je tudi vzrok, da ste mogli včeraj

v pogovoru o Kristusovi Cerkvi popolnoma pozabiti, da obstoja velika vzhodna Cerkve; danes se navdušujete za katoliško liturgijo in ne mislite o tem, da se ona niti primerjati ne da z vzhodno. Jaz nikakor nisem absoluten slavitelj te Cerkve; njen formalizem me v mnogih ozirih žali in moj ideal je veliko prej, kakor sem že rekel, krščanstvo prosto vseh oblik, ki bi oznanjalo samo ljubezen. Vendar so me naši pogovori privedli do spoznanja, da bi tako krščanstvo ne bilo vera za vse ljudi, in tudi ne historično Kristusovo delo. Če se pa postavim na stališče, da mora krščanstvo imeti popolno cerkveno obliko z duhovništvom, liturgijo, zakramenti itd., imam veliko rajši obliko vzhodne Cerkve kakor rimske. Vzhodna Cerkve je ohranila vse to, kar očita duhovnik protestantizmu, da mu manjka, in ohranila je to veliko verneje, kakor katoličanstvo, ker je ohranila več konservativnega duha kot Rim; tudi ne stremi po vedni izpremembi obredov in verskih oblik, po ustanavljanju novih praznikov, novih pobožnosti in po novih dogmatičnih razglasitvah. Ljudstvu podaja staro vero simbolizirano v vzvišenih obredih, molitvah, duhovskih oblekah, ikonostazih, v liturgičnem spevu, ko ljudstvo druži svoj glas z duhovnikovim. In ta dragocena liturgija je skoro ravnotako stara kot vera, ki je v njej ohranjena.

(Dalje.)

Nato se je pogovarjal s predsednikom hrvatskega sabora dr. Medakovićem, ki je izjavil o jugoslovanskem vprašanju, da se saborska večina drži zadnje saborske adrese. Želja po samostojnosti ne pomeni, da se hoče odcepiti Hrvatska od Ogrske. Končno želi manje varuštva Ogrske nad Hrvatsko.

Kot tretjega je obiskal dr. Budisavljevića, ki mu je rekel, da danes ni med Hrvati in Srbi nobenega nasprotstva in da ni med Jugoslavi ni več zemljepisnih razlik. Povsodi je želja, da se ves naš narod združi in da ne živi pod različnimi žezli. Oblika vladanja, pod katero se bo to zgodilo, ni glavna stvar, glavno je, da bo ta nova država zapirala Mažarom pot na Jadran.

To se razume da je ta mažarski časnikar obiskal tudi mažarskega ljubljence frankovca dr. Horvata in povprašal za njegove nazore. Takoj ob začetku je pričel povdarjati znano čisto hrvatsko in protestiral, ker se hrvatske težnje identificirajo s srbskimi in slovenskimi. Dr. Horvat zahteva hrvatsko državo ali v okviru monarhije. Jugoslovanstvo je le fraza za zastrupljanje mladine. Nato je začel po stari navadi opisovati jugoslovansko idejo kot protimonarhično, ker da se izjave dr. Korosca povdarjajo s krfskim faktom. Končal je: Mi želimo naš odnošaj urediti v okviru monarhije in z ozirom na to v odnošaju do krone sv. Štefana pošteno in bratsko. K temu je po pravici dodal mažarski časnikar opombo: Saj je to čisto unionistično (= mažaronsko) stališče.

Payer o miru.

Stuttgart, 12. septembra. (K. u.) Namestnik kanclerja pl. Payer je govoril danes na javnem shodu govor. Izvajal je med drugim:

Veliki mednarodni govorniški dvoboj vodilnih državnikov vojskujočih se narodov trpi na napaki, ker se pečajo s številnimi podrobnostmi in so preobsežni, vsled česar niso dostopni in umljivi velikemu delu ljudstva. Poskusiti hoče, da temeljito preišče razloge pobotosti, ki se nedvomno pojavlja ne samo v Nemčiji in pri njenih zaveznikih, marveč tudi med narodi naših sovražnikov kljub njih zelo pretiranim najnovejšim vojaškim uspehom. Krivico bi storili nemškemu ljudstvu, če bi rekli, da so jih povzročili pred vsem zadnji neuspehi na zahodni fronti. Naše pobotosti ne povzročajo taki delni pojavi, marveč v težkem občutju, ki tlači našo dušo, da se mirovni vidiki vedno bolj oddaljujejo in da se bližamo možnosti

pete vojske pozimi.

Dosedanje skušnje uče, da čim dlje traja borba za vojaško odločitev vojske, tem važnejše je vprašanje, katera stranka more finančno, gospodarsko in politično najdlje vzdržati. Da bi nas prekosili sovražniki vojaško, tehnično in v genialnosti skušeni ter delovne moči pri izvedbi, na izurjenju vojakov in na delovni sposobnosti častnikov, tega niti naši sovražniki resno ne mislijo. Naši sovražniki pozabljajo, če prihaja zdaj sto in stotisočev Američanov na fronto, da smo mi prej premagali milijone Rusov, Srbov in Rumunov. Štiriletna vojska se je vojskovala večinoma na sovražnih tleh. Kaj to pomenja, jih je le malo videlo, ker bi se sicer ta ugodnost višje cenila, kakor se.

Podmorska vojska

ni tako hitro in varno učinkovala, kakor smo svojčas računali. Žal smo bili razočarani v eni naših nad, a to še ne upravičuje, da podcenjujemo podmorsko vojsko v njenem učinku, kar se zdaj večkrat z gotovo nevoljo godi. Nad eno leto že izredčuje povprečno število sovražnih ladij skoraj natančno tako, kakor smo pričakovali. Sovražniki morejo izgube z zgrajenimi novimi ladjami vzravnavati. Z veliko skrbjo zasledujejo Angleži uničbo svojih ladij, kar bo za nje po vojski šele naravnost usodno, ker ladje, ki so jih zgradili v nadomestilo, ne bodo po večini last Anglije, marveč ameriške konkurence. Naši sovražniki čutijo pomanjkanje, s katerim niso računali. Če primanjkuje nam bomba in olja, jim primanjkuje premoga. Zivl ne preostaja ne nam in ne onim, a danes že se je list na tem polju zasukal nam v korist.

Proti vzhodu

se nam je svet zopet odprl. Zasedena ozemlja Rumunije in veliki deli prejšnje Rusije so odprti naši prehrani. Vlade bodočega miru ne bodo sklenile same, marveč v tesnem stiku z ljudstvom, ki mu pa ni pri miru glavna stvar, da pridobi ljudi, deželo, premoženje in čast, marveč mu gre vsaj v sedanjem dnevu predvsem za to, da se doseže trajni mir. Za to ne bo šlo za osvojevalno vojsko. Stara Rusija bi bila lahko ostala sposobna za življenje, če bi se ji bilo posrečilo, da bi bila s federalističnim ustrojem dovolila podjarmljenim narodom ugodne življenjske pogoje. Naše in zmage naših zaveznikov so omogočile pripadnikom ruske države, da se

osvobode. Kraljevine Poljske, ki izpolnjuje kopnenje poljskega ljudstva, pri katere ustanovitvi smo sodelovali, ne moremo zopet s silo izročiti Rusiji; ravno tako nismo mogli sodelovati, da bi Finsko in obrobne države, ki meje z Nemčijo in z Vzhodnim morjem, podvrgli zopet s silo ruskemu oropstvu ali jih strmoglavili v vse nevarnosti anarhije in anarhije. Na Vzhodu je in ostane za nas mir, če že to našim zahodnim sovražnikom ugaja ali ne. Sicer se lahko teritorialna last vojsko povsod zopet obnovi. Predpogoj za nas in za naše zaveznike mora biti, da se nam vse zopet vrne, kar smo imeli ozemlja 1. avgusta 1914. Nemčija mora v prvi vrsti zopet dobiti svoje kolonije, a misel zamenjave iz razlogov umestnosti se ne sme izključevati. Nemci lahko precej, ko se sklene mir, izpraznijo zasedeno ozemlje; če pride tako daleč, lahko izpraznimo tudi Belgijo; kadar imamo mi in naši zavezniki, kar pripade nam, če smo gotovi, da ne bo v Belgiji nobena druga država na boljšem, kakor mi, se bo, to mislim, da lahko rečem, Belgija lahko brez obremenitve in brez pridržka lahko vrnila.

Ostane odprto še

vprašanje vojne odškodnine

z ene ali z druge strani. Ne gre torej za to, da plačamo, marveč za to, če dobimo nadomestilo za škodo, ki se nam je vsilila. V svoji notranjosti smo prepričani, da nam gre pravica za odškodnino, ker so nas po krivici napadali. Da pa nadaljujemo vojsko do tega časa, bi nas iznova stalo tako težke žrtve, ki jih z denarjem ni mogoče nadomestiti, da, če pametno premišljujemo, se rajši tudi ob ugodnem vojaškem položaju odpovemo tej misli. Narodni sveta kličejo po obrambi proti nadaljnjemu ubožanju vsled vojske, zahtevajo zvezo ljudstev in mednarodno razsodišče, dogovorov o enakomerni razorožbi. Na odporu Nemčije ne bo nobena teh zahtev padla. Misel o zvezi narodov je bila nam Nemcem že znana v časih, ko nista Anglija in Francija drugega mislili, kakor na neprikrito podjarmljenje tujih ljudstev. Dogovore o razorožbi hočemo, če se tudi na drugi strani enako postopa, radi razširiti tudi na pomorske sile in ne le na armado na suhem. Zasledujoč iste ideje in še več bomo dvignili pri pogajanjih svoj glas po svobodi morja in pomorskih cest in po obrambi zasebne lasti na morju; če se bo razpravljalo o obrambi malih narodov in narodnih manjšin v posameznih državah, se bomo radi zavzeli za mednarodna določila.

Močni in mogočni v zavesti naše nepremagljivosti, enakopravni med ljudstvi na svetu, bomo živeli življenje dela, a tudi zadovoljstva in zagotovljene bodočnosti. Skupno z drugimi bomo čuvali svetovni mir pred bodočimi nevarnostmi. Varali bi se, če bi sploh računali z voljo do miru v v tistih krogih naših sovražnikov, ki so odgovorni, da se je otvorila in nadaljevala vojska. Svojim narodom nočejo pripoznati, da so njih smotri nedosegljivi, da so zaman prinašali žrtve. Odgovornost za kri, ki bo še tekla, pade na njih glavo, ker kdor noče poslušati, mora čutiti. Na naših zunanjih in notranjih frontah se bo razblinila uničevalna volja naših sovražnikov.

Cesarica za bolehe in slabotne otroke.

Cesarica Cita je poslala princezinji Lobkowitz naslednje lastnoročno pismo: Ljuba princezinja Lobkowitz! Med množičnimi odredbami, ki so se z mnogih strani uvedle in mnogokje uspešno ustanovile na poprišču ljudskega blagostanja, je posebno glede zdravstvene oskrbe v vojni doraščajoče mladine treba še marsikaj storiti, kar se mi zdi posebno nujno.

Boj, ki ga srčno in požrtvovalno vodijo mojemu srcu tako blizu stoječe dunajske matere za ohranitev in prehrano svojih otrok, vzbuja moje občudovanje in željo, da jim pomagam.

Z ustanovitvijo okrevališča na Dunaju, ki naj daje ob primerni hrani pozimi in poleti obilo prilike za bivanje na prostem, želim velikemu številu otrok, ki jih ne morejo sprejeti bolnišnice, nuditi to, kar potrebujejo.

Mislím predvsem na rahitične, lahko jetične, okrevajoče in nezadostno hranjene otroke, katerih slabotni telesni ustroj je povzročila vojna hrana ali pa se iz enakega razloga ne more okrepiti. Le-ti naj se oskrbujejo v zavodu, dokler njihovo stanje to zahteva.

Z velikim veseljem bi pozdravila, ako bi se tega dela, ki mi je v resnici na srcu, udeležili vsi krogi.

Zato Vam, ljuba princezinja Lobkowitz, poverjam nalogo, da osnujete odbor, katerega naloga bo, da pod mojim vodstvom izvrši ta načrt.

Reichenau, dne 7. septembra 1918.

Zita, m. p.

Princezinja Lobkowitz je že ukrenila priprave za sestavo odbora, ki se utegne konstituirati še tekom septembra; dotlej seja se bo vršila na dvoru.

Finančni odsek.

Jugoslovahi in nemško časopisje.

Dunaj, 13. septembra.

V včerajšnji seji finančnega odseka je stavil poslanec Dulibić do načelnika finančnega odseka vprašanje glede načina poročevanja dunajskega časopisja o sejah finančnega odseka. Ker je poročevalska služba o včerajšnji seji finančnega odseka in o njegovih sklepih glede vinskog davka poročala na nedolgi način, kakor da ni nikdo nasprotoval predlogom, imajo poročila dunajskih časopisov tako obliko, da mora biti vsakdo, ki bere ta poročila, prepričan, da se je razprava vršila popolnoma gladko in da je prišlo do kompromisa ter da poteka vse v finančnem odseku popolnoma idilično. O govorih in predlogih z jugoslovanske strani se ne poroča ničesar, niti se ti govorji in predlogi ne omenijo, dasiravno se bojuje jugoslovanski poslanci — in to že tri dni — proti predlogu, ter smo v svojem boju skoro popolnoma osamljeni. Mi storimo vse, kar je v naši moči, da vržemo to predlogo. Prepričani smo s svojim narodom, da bi pomenilo sprejetje tega zakona ruina naših dežel. Ne morda iz užaljenega samoljublja se obračam proti takemu poročevalstvu, ki ne respektira resnice. Mi Jugoslavi smo že izdavnica navajeni, da dunajsko časopisje naših govorov ne prinaša in da jih niti ne omenja. Navajeni smo, da dunajski listi o našem parlamentarnem delovanju kratkoma molče in naše delovanje bagatelizirajo. Dunajsko časopisje se je od nekdaj izkazalo, da je nam in našemu narodu sovražno in pri vsaki priliki nastopa tudi po tem svojem mišljenju. Kar mi daje povod, da nastopam proti takemu nastopu dunajskega časopisja in proti taki praksi poročevanja, je tendenca, ki leži v takem resnici neodgovarjajočem in naravnost v obraz bijočem poročevanju. Nastopam proti tendenci, ki ima namen, slikati nas jugoslovanske poslance pred javnostjo tako, kakor da ne izpolnjujemo svoje dolžnosti. Proti taki tendenci moram odločno protestirati. Enako moram protestirati proti nameravanemu zapeljevanju javnega mnenja v zmoto, da bi se vzbudilo domnevanje, da nikdo ni nastopil proti davku na vino. Tako sovražno in resnici v obraz bijoče poročevanje se zdi nam jugoslovanskim poslancem organizirano in izvedeno po načrtu. Vsi listi brez izjeme dajo spoznati to tendenco. Zato vprašam načelnika finančnega odseka, ali je pripravljen storiti korake, da se stori konec takemu napačnemu slikanju dogodkov v finančnem odseku s strani dunajskega časopisja ter zahtevam v imenu jugoslovanskih poslancev, da se odpravi tako poročanje in da se popravi lažljivo poročanje dunajskega časopisja. (Medkljic: To se godi samo, ker niste židje.) — Načelnik finančnega odseka je odgovoril, da nima nobenega vpliva na dunajsko časopisje in na poročevalstvo, da pa bo skušal stvar razjasniti in popraviti.

Dunaj, 13. septembra.

Delo v finančnem odseku gre gladko od rok. V seji 12. t. m. so rešili predlogo o vinskem davku. Kakor znano, je bil prvotno določen enakomeren davčni postavek po 32 K za vino in 8 K za mošt. Ko se je proti temu vnel hud boj in se je meseca junija vršilo posvetovanje strokovnjakov, je vlada izpremenila davčni načrt tako, da se uvede odstotni davek na podlagi fakturne vrednosti. Ta zakonski načrt je sedaj finančni odsek sprejel.

Nato se je začela razprava o Mastalkovem predlogu. Delovni minister pl. Hermann je obljubil, da bo izraženim željam kolikor mogoče ugodil in da bo sladkorne tovarne uvrstil v prvo kategorijo za dobavo premoga. Debata se utegne končati šele jutri, na kar pride v razpravo zemljarska novela. Posvetovanje pa se najbrže ne dovrši in bo odsek danes svoje zborovanje zaključil; načelnik dr. Löwenstein bo ob tem pozval vlado, naj predloži finančni načrt.

Poljska ljudska stranka za skupen nastop s slovanskimi strankami.

Poljska ljudska stranka, ki je najvažnejša poljska stranka, je na zborovanju v Tarnovu sprejela naslednje sklepe: 1. Poljsko ljudstvo v Galiciji, čegar zastopstvo se je sešlo v Tarnovu, izjavlja svojo solidarnost s celim poljskim narodom v vseh poljskih ozemljih. Ves poljski narod protestira proti zločinu delitve Poljske in proti vsem stremljenjem, ki gredo za tem, da prikrasajo integriteto poljskega naroda (bela lisa). 2. Z ozirom na to, da dobi poljski narod pomoč pri slovanskih narodih, priznavajo Poljaki potrebo sporazuma in tesnega stika s slovanskimi brati v svrhu skupnega postopanja in pozivljejo klub Poljske ljudske stranke v parlamentu, naj v Poljskem kolu dosežejo, da bo to zastopstvo ustanovilo in sklenilo sporazum s slovanskimi stranka-

mi. 3. Poljski kmetje zahtevajo, da se nemudoma reši vprašanje agrarne reforme, ker mora priti poljska zemlja izključno v roke tistih, ki jo obdelujejo.

Topniški boj ob Piavi. AVSTRIJSKO URADNO POROČILO.

Dunaj, 12. septembra. Uradno:

Italijansko bojišče.

Na tirolski fronti so se bili mestoma boji patrolj.

Na Asoloni so naše čete odbile novi presenetljivi napad Italijanov.

Na črti ob Piavi traja delovanje artillerije.

Albansko bojišče.

Srečno izvedeni napad na pobočju Tomorika nam je dovedel nekaj sovražnih postojank.

Bitka pri St. Michlelu.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berlin, 13. septembra. (K. u.) Uradno:

Delne napade sovražnika smo odbili pri Armentieresu in ob prekopi La Bassée. Tekom dne so se razvili na bojnih frontah v močnem varstvu ognja na predpolju naših novih postojank pehotni boji. Zvečer se je bil silni topovski boj na cestah, ki vodijo med Arrasom in Peronne v Cambrai.

Izjavili so se pred našimi črtami napadi Angležev, s katerimi so izpadli, ko se je zmračilo, proti odseku prekopa Marquion-Haprin-court.

Topovski ogenj se je zvečer povečal tudi med Ailetto in Aisno. Pehota je omejevala tu svoje delovanje na boje na predpolju.

Na višinah severnovzhodno Fismesa smo odbili delne napade Francozov.

Z uspehom so se bili boji poizvedovalcev na lorenški fronti in v Vogezih.

Berlin, 12. septembra zvečer. Uradno: Med Arrasom in Peronne so omagali na cestah, ki vodijo v Cambrai, ponovljen napad Angležev.

Francozi in Američani so napadli med Mozo in Mozelo lok St. Mihiela. Boji trajajo.

Angleško poročilo.

London, 9. septembra, zvečer. Prednji angleški in francoski oddelki so vzeli jutraj nemško postojanko na višinski planoti med Peizierejem in Havrincourtskim gozdom. Sovražne protinapade smo odbili z izgubami zanje, naše čete so pa med tem pridobile stare angleške jarke na pobočju nad Gouzeaucourtom in vzele gozd Gouzeaucourt. Na levem napadalnem krilu so napredovale druge angleške čete uspešno s svojimi črtami do vzhodnih postojank gozda Havrincourta in smo ugrabili ujetnikov. Na ostali angleški fronti se se v raznih odsekih bili boji. Sovražne napade na naše nedavno zahodno La Bassée postavljene postojanke smo odbili. Tekom zadnje noči je močno deževalo. Vreme je trajno viharo.

London, 10. septembra, zvečer. Z bojišča južno Scarpe se ni nič posebnega poročalo, če izvzamemo krajevne boje v odsekih Epehi in Gouzeaucourta, kjer smo ugrabili ujetnikov. Naše poizvedovalne straže so nekoliko napredovale na fronti ob Lysi severno od Neuve Chapelle in zahodno Armentièresa. Viharno vreme traja.

Francosko poročilo.

10. septembra, popoldne. Vzhodno Crozatskega prekopa so vzeli Francozi Gibercourt in napredovali proti Hinacourtu in Essigniju-le-Grandu. Južno Ailette so odbili Francozi pri Nanteulu-la-Fosseju dva protinapada. Odbili smo nemške presenetljive napade v Argonih in v Vogezih.

10. septembra, zvečer. Naše čete so razširile med Sommo in Oiso kljub živahnemu sovražnemu naporu svoje napredovanje in odbile protinapad, ki je izpadel iz Essignija-le-Granda. Ob cesti La Fere-St. Quentin so se razvili boji. Zasedli smo vas Fravecy. Južno Oise smo odbili več protinapadov. Pri Laffauxu in v Vogezih sta omagala dva nemška presenetljiva napada.

Ameriško poročilo.

10. septembra, zvečer. Izvzemši topovskega boja v Loreni in v Vogezih je bil dan v odsekih, ki so jih zasedle naše čete, miren.

London, 12. septembra. (K. u.) Reuter. Ameriške armade, francoske in angleško-ameriške bojne sile so napadle danes jutraj na široki fronti na obeh straneh odseka St. Mihiela. Nemci se umikajo. Napad se z uspehom nadaljuje.

Američani za osvojitve Alzacije-Lorene.

Basel, 12. sept. Iz Newyorka se poroča: Potrjuje se poročilo, da nameravajo ameriške čete osvojiti Alzacijo-Loreno. »Baseler Nachrichten« objavljajo sledečo brzojavko iz Washingtona: Američani so zasedli odsek Alzacija-Lorena, da izpolnijo, kar je obljubil Wilson Franciji. Dosedanji način, da mešajo ameriške čete med evropske, se bo opustil. Američani se bodo borili v lastnih, velikih formacijah.

Haag, 12. sept. V Franciji je 10 ameriških železniških polkov (50.000 mož) in 30.000 ameriških železniških pionirjev, ki vzdržujejo v dobrem stanju železniške proge.

Američani v Arhangelsku.

O položaju v Rusiji si težko ustvariti pravo podobo. Poročila širita petrogradski brzojavna agentura in ententno časopisje, a nasprotujejo si, tako, da ne moreš reči: ententna poročila so neresnična, drže le uradne petrogradske vesti. Pobarvana so vsa poročila, ki prihajajo iz Rusije, a posebno zanesljivo boljševiki ne poročajo. Njih nasprotniki se bore proti njim z vsemi sredstvi. Nenadni preobrat v Rusiji naj nas ne preseneti in računati se mora tudi z možnostjo, da če padejo boljševiki, bosta imeli osrednji velesili novo vojsko na vznođu. V Arhangelsk so prišli Američani; poročalo se je, da Petrograd gori, ker so v mesto Petra Velikega vdrla kmetije. Boljševiki seveda poročajo, da zmagujejo. Najnovejša poročila, došla iz Rusije, pripovedujejo:

Washington, 11. septembra. (K. u.) Reuter. Uradno se poroča, da so prišle ameriške čete v Arhangelsk. Število se ne omenja.

Kmečka vojska vdrla v Petrograd.

Kodanj, 12. septembra. Neki danski tvrdki je poročala njena podružnica v Petrogradu, da je izbruhnil v mestu požar in da gori mesto na dvanajstih točkah. Na cestah se bijejo krvavi boji. Najbrže je vdrla kmečka armada v Petrograd.

General Brusilov ustreljen.

Harkov, 12. septembra. V Moskvi so ustrelili generala Brusilova. Zaprli so v Moskvi patrijarha. Dolže ga, da je zapleten v angleško zaroto.

Ljenin?

Chiasso, 10. »Aganzia Stefani« poroča: Načelnik italijanske vojaške misije v Rusiji, da biva v Stockholmu general Romei, ki je izjavil da sta Ljenin in Kornilov mrtva. Moskva, 12. (K. u.) O zdravju Ljenina so objavili danes ob 8. zvečer sledeči uradni boljetin: Temperatura 36, žila 90, dihanje 22. Stanje se je bistveno izboljšalo.

O boljševikih.

Moskva, 12. (K. u.) »Izvestija« poroča: Na orenburški fronti so zasedle čete boljševikov Uralski. Čeho Slovaki in beli gardisti baje izpraznujejo Samavo.

Moskva, 12. (K. u.) Radek je izjavil, da so notranjo revolucijo zlomili. Nade buržoazije na pomoč angleških in francoskih socialistov se radi mednarodnega značaja ne bodo uresničile. S strani Nemčije se takih napadov ni bati.

Kaj je s carico?

London, 12. (K. u. Reuter.) »Dail Express« poroča: Boljševiki so umorili rusko carico in njene štiri hčere. Nedavno so napadli tudi carico mater, toda branili so jo mornarji črnomorske mornarice, ki so v boju, ki se je bil 14 dni, premagali boljševike. Carica vdova je zdaj v varnosti.

Politične novice.

+ Parlament se snide, kakor poročajo z Dunaja, po vsej priliki 24. t. m. Predsednik dr. Gross namerava sklicati samo po dve plenarni seji na teden, da bo imel finančni odsek čas, da reši morebitne še preostale ali nove davčne predloge. Poslanec dr. Steinwender in drugi nemško-nacionalni poslanci zastopajo stališče, naj se dovoli vladi od 24. t. m. dalje še 14 dni časa, da sestavi finančni načrt, ki ga zahtevajo stranke. Ako to mnenje prodre, bi bila prihodnja seja parlamenta dne 9. oktobra. Sklicanje zbornice je pa odvisno tudi od zunanje-političnih dogodkov, ker se po mnenju poučenih poslancev po vsej priliki pripravljajo stvari, ki so odločilnega pomena. Tako nemška dunajska poročila.

+ Češki svaz je imel 10. t. m. pod predsedstvom poslanca Staneka sejo. Razpravljali so o zadnjih političnih dogodkih in o položaju ter določili potrebno za prvo sejo svazovega plenuma. Poslanec dr. Soukup je poročal o svojem potovanju v Kotor. Sklenili so, da bo svaz v tej zadevi nastopil pri vojnem in domobranskem ministru; dr. Soukupu so za njegovo požrtvovalnost izrekli zahvalo. Poslanec Maštalka je naznanil, da je na poziv svazovega predsedstva svoj odstop kot poslanec umaknil in poslal zborničnemu predsedniku primerno izjavo. V finančnem odseku je sprejel mesto obolevlega poslanca dr. Körnerja. Dalje so razpravljali o krizi v prehrani in sklenili pri prehranjevalnem ministru Paulu nastopiti za to, da se razveljavi prepoved nahrbtnikov. Češki in jugoslovanski člani finančnega odseka so imeli skupno posvetovanje o postopanju v odseku.

+ Vojnogospodarska komisija je v seji dne 12. t. m. razpravljala o poslovanju centrale za kože in usnje. V razpravi je prišlo na dan, da je tihotapska kupčija s tem blagom napravila v štirih vojnih letih

nad 7 milijard skopuškega dobička. Cevljarji dobe 80 odstotkov usnja potom tihotapske kupčije in 30 do 50 odstotkov tega usnja je tatinsko blago. Poslanec Seitz je označil te razmere kot kriče in zahteval, naj se gospodarstvo z usnjem vojnemu ministrstvu, ki je v tem oziru docela odreklo, vzame. Ministerialni svetnik baron pl. Sochor je izjavil, da izvira pomanjkanje usnja iz dejstva, da tega blaga sploh primanjkuje in so bila vsa tozadevna prizadevanja avstrijske in ogrske vlade zaman. Sicer je pa vojaška uprava v zadnjem času pokazala nasproti potrebam civilnega prebivalstva veliko postrežljivost.

+ Cesar je zasiljal v avdienci Hussaraka in gen. majorja pl. Landwehra.

+ Ultimat finančnega ministra. Finančni minister dr. baron pl. Wimmer je v pogovorih z nemškimi poslanci izjavil, da s sedanji davčnimi predlogi stoji in pade.

+ Nemci za obsežen finančni načrt. Poslanec Teufel je načelniku finančnega odseka izročil predlog, naj finančni odsek pozove zbornico, da ne začne prej razpravljati o v finančnem odseku rešenih predlogih, dokler vlada ne predloži obsežnega finančnega načrta, ki bi omogočal pokritje letnega primanjkljaja 1900 milijonov kron.

+ Predsedstvo Poljskega kola je imelo 12. t. m. sejo; razpravljali so o krakovskih sklepih parlamentarne komisije, s katerimi se je članom priporočilo, naj glasujejo za davke.

+ Od Šumave do Tatire. Minulo nedeljo je imel poslanec Udržal manifestacijski shod, na katerem je govoril o češkem vprašanju in ob velikem navdušenju zborovalcev izjavil, da se bo to vprašanje rešilo za češki narod ugodno in mu prineslo uresničenje vseh njegovih idealov. Kljub temu pa sedaj Čehi ne smejo prekrizati rok, marveč morajo marno delati za velike naloge, ki jih še čakajo. Glavna stvar je sedaj državljanska čednost in disciplina. Pozival je k edinosti in bratski medsebojni pomoči. Ako treba stradati, moramo vsi enako stradati; nikdar naj ne gre brat lačen od našega praga. Češka delegacija bo vedno delala za edini svetli cilj velikih čeških zgodovinskih tradicij. Za združenje Čeho-Slovakov v samostojni češki državi, ki bo segala od Šumave do Tatire!

+ Kaj pravijo »Freie Stimmen«? Včerajšnje »Freie Stimmen« poročajo, da dela dr. Susteršič v svojem od vlade podpiranem listu »Novice« zelo živahno za jugoslovansko etapno politiko. Med bratci bodo že vedeli, kateri list vlada podpira.

+ Iz vojaške službe. »Arbeiter-Zeitung« priobčuje nov slučaj, ki osvetljuje delovanje naše vojaške justice začasa vojne. Naši so bili ujeti nekega Rusa, ki je bil prišel iz ruskih jarkov in našim povedal, da je Przemysl padel in jih pozval, naj to povedo drugim tovarišem. Radi tega so postavili Rusa pred naše vojno sodišče, ki ga je obsodilo radi veleizdaje na smrt na vešalih ter se je obsodba tudi izvršila. Proti tej razsodbi se je generalni vojaški pravdnik pritožil na najvišje vojaško sodišče, ki je razsodbo razveljavilo in Rusa popolnoma oprostilo, češ, da se sovražnega vojaka, ki vrši le svojo dolžnost, ako skuša sovražniku škoditi z mednarodno dovoljenimi sredstvi, med katera spada tudi razširjanje vesti, ki morejo med sovražnimi četami povzročiti malodušnost, ne more klicati na odgovor radi veleizdaje.

+ Zanimiv političen razgovor. Pod tem naslovom je prinesla »Narodni Politika« z dne 8. septembra naslednje poročilo: »Našega poslanca dr. Izidorja Zahradnika je nedavno obiskal madžarski časnikar, poročevalec lista »Uj Nemzedek« in ga je izpraševal, kako sodi o današnjem vprašanju ogrskih Slovakov. Dr. Zahradnik je izjavil v svojem odgovoru, da sodi o njem tako, kakor so že stokrat češki poslanci povedali in kakor so češki pisatelji proklamirali v znanem lanskem majevem manifestu, Češki narod — je dejal — ne bo odnehal od svojih pravic do ogrskih Slovakov, pa se naj zgodi kakoli. Če se hoče danes Dunaj ali Budimpešta spraviti, potem moram reči, je dalje govoril dr. Zahradnik, da je prepozno. Od svojega programa ne odnehamo niti za las. Geslo, izgovorjeno nedavno v Ljubljani: Od Trsta pa do Gdanskega ni fraza. Mi bomo v boju za skupno stvar vzdržali do končne zmage.

+ Nemška označba za češko narodnost. Ministrsko predsedstvo je izdalo uradno lastnoročno pismo, ki določa, naj označba »böhmisch« za češko narodnost tam, kjer je zakonito uveljavljena, ostane. Drugače naj se pa rabi izraz »böhmisch« le kot zemljepisna označba, za češko narodnost pa izraz »tschechisch«.

+ Kdo vodi Nemčijo? Nemški državni poslanec Naumann je vprašal v listu »Hilff«: »Kdo nas vodi?« Odgovoril je: Kadar gre za vojaško vodstvo, nas vodi Hindenburg in Ludendorff, kako je pa v politiki; kdo nas vodi? Kaj nam pomaga v življenju

skih vprašanih nemštva, da lahko stavimo na državnega kancelerja v glavnem odseku vprašanja, če pa sam ne ve, kam vozi voz — ali vsaj tega iz diplomatskih razlogov ne pove. Vse mirovne izjave od decembra 1916 naprej so prekrizale drugačna dejanja ali govorjenje. Noben človek ne ve več, kako da sodi višje vodstvo. Zahtevamo jasnosti, če bo tudi v tem, da prevzamejo vodstvo tisti, ki igrajo proti nam. Najboljše najhlabrejšo armado in najboljšo vojskovodje imamo, a nam, toda naša politika je taka, da je nihče ne razume, ker ne pride iz prednje sobe. Ko so zahtevali naši dedje nemškega cesarja, so pričakovali od njega, naj bo nositelj luči, če se kdaj stemi nemško nebo. Bismark je nakopil toliko pravic in dolžnosti na eno glavo, ker je mislil, da more en človek dati jasne cilje. Zdaj je čas preskušnje, zdaj vprašujemo na severu in na jugu: »Kdo nas vodi?«

+ Solnograjska pogajanja. Solnograd, 12. septembra. (Kor. ur.) Poročila, ki jih objavljajo tu- in inozemski časopisi, niso točna. Pogajanja se zadovoljivo razvijajo. Zdaj s pečajo s predlogi o rešitvi vprašani carinskega tarifa.

+ Princ Friderik Karel Hesenski sprejel krono Finske. »Lokalanzeiger« javlja iz Kodanja: Iz Helsingforsa brzojavljajo, da je sprejel princ Friderik Karel Hesenski kraljevsko krono Finske; finski deželni zbor bo zboroval 26. t. m.

Dnevne novice.

— Selška podružnica Slov. Planinskega društva v Selcih vabi k prireditvi, ki se vrši v nedeljo, dne 15. septembra t. l. ob 4. uri popoldne v društvenem domu v Selcih nad Škofjo Loko. Vzpored: 1. Nagovor. 2. Petje. 3. Tekma. Drama v treh dejanjih. 4. Srečolov. Šaljiva pošta. Ves čisti dobiček je namenjen v prid »Krekove koče« na Ratitovcu.

— Slovensko katoliško izobraževalno društvo v Mengšu ponovi v nedeljo, dne 15. t. m. svojo predstavo »Legionarij«. Vabljeni so vsi prijatelji slovenske Taje. Začetek ob 4. uri popoldne.

— Za župnikom bratom umrla še sestra. V četrtek, dne 12. t. m. je umrla na Jesenicah vsled srčne vodenice Franciška Prijatelj, sestra dne 10. t. m. umrlega in še ne pokopanega jeseniškega župnika Janeza Prijatelja. Bila je vedno desna roka brata, odkar je bil imenovan za župnika. Pred njegovim odhodom v bolnišnico usmiljenih bratov v Kandiji mu je še vse potrebno pripravila za pot. Kmalu po bratovem odhodu je legla v posteljo ter izdahnila svojo blago dušo ravno na dan, ko je ležal brat na mrtvaškem odru. Njeno truplo bo prepeljano v Dobropolje, kjer bo počivalo poleg brata. V življenju skupaj naj tudi skupaj čakata vstajenja. Naj počivata v miru v domači zemlji.

— Dobrodelna gledališka predstava na Vrhniki. Ljubljansko katoliško društvo rokodelskih pomočnikov bo priredilo v nedeljo, dne 15. t. m., ob pol 5. uri popoldne v Društvenem domu na Vrhniki dobrodelno gledališko predstavo. Na vspredu prireditelji sta poleg govora in kupletov igri: »Dva gluha« in »Dva nočna čuvaja«.

— Strupene gobe. Breschied (Vestfal-sko), 12. sept. (K. u.) Ker so jedli strupene gobe, je od 33 obolelih otrok umrlo dozdaj 26, 6 se jih bori še s smrtno.

— Prestavljen je sanitetni asistent deželne vlade dr. Božidar Küssel k okrajnemu glavarstvu v Črnomelju.

— Nemški »Schulverein« je imel v nedeljo na Dunaju svojo letno glavno skupščino. Iz blagajnikovega poročila posnemamo, da je imelo društvo v minolemu letu 1.319.068 K dohodkov, za 118.839 kron več kakor prejšnje leto, vendar pa še ni dosegel dohodkov zadnjega mirnega leta (1.400.702 K). Izdatki so znašali 1.170.587 kron, za 166.423 K več kot prejšnje leto. Darov je dobilo društvo tekom leta 499 tisoč 856 kron, med temi 165.265 K poslanih z vojnih pošt. Dunajska občina je darovala 10.000 K. Društvo je vzdrževalo 49 šol in 131 otroških vrtcev ter je v enaki meri kot pred vojno podpiralo šole in otroške vrtce. Poročilo se obirno bavi z razmerami na jugu in napoveduje skorajšnjo otvoritev nemške šole v Gorici.

— Iz učiteljskih krogov se nam piše: Na poziv združenih kranskih učiteljskih organizacij smo pripravili iti dne 16. t. m. v šolo, ker sami uvidimo, da do 15. t. m. ni mogoče vseh priprav za izplačilo draginskih doklad izvršiti. Izjavljamo pa slovesno, da, ako se nam 1. oktobra t. l. draginske doklade ne izplačajo, izvršimo dne 2. oktobra brezpogojno na shodu storjeni sklep! — Več učiteljev z dežele.

— Nova orožniška postaja se je zopet ustanovila v Stranski vasi pri graščini Ruperčvrih. Bila je pa tudi prav potrebna, kajti v tamošnjih gozdih in v okolici se vedno skrivajo cigani in drugi podobni nebodijih-treba, ki postajajo vedno nadležnejši in pa predrznejši ljudstvu in njegovemu imetju doma in na polju.

— Mast v ročnih granatah. V Gradec je prišel vagon z ročnimi granatami, ki je bil namenjen za Deutsch-Landsberg. Va-

gon je spremljal poseben spremljevalec. Bistrim očem oblasti so se pa zdele granate sumljive in so jih zaplenili. Preiskava je dognala, da niso imele granate smrtnih snovi, ampak največjo življenjsko moč — mast.

— Opozorjamo slovenske kapitaliste, da je na prodaj na naši narodni meji važno podjetje, ki se rentira. Več v današnjem oglasu. Ustne podatke daje naše uredništvo.

— Za dobrodelne namene je poslalo »Dobrodelnosti« izobraževalno društvo v Dolu pri Ljubljani vstopnino donatke prireditve 200 kron, darilo igralc. Srčna hvala!

Liubljanske novice.

Ij Otvoritev slovenskega narodnega gledališča. Slovensko narodno gledališče ne bo moglo pričeti s svojim delovanjem že 15. septembra, temveč se radi raznih težko izvrši slovesna otvoritev šele koncem meseca ali začetkom oktobra. Kot otvoritveni predstavi se bode igrati v drami Finžgarjev »Divji lovec«, v operi pa Smetanova »Prodana nevesta«.

Ij Koncert. Izborna, mlada virtuosinja na gosli gospodična Nives Luzzatto bo s sodelovanjem klavirske virtuosinje gospe Ide Luzzatto de Filippi v nedeljo, dne 22. septembra v Ljubljani v Unionski dvorani koncertirala. Predprodaja vstopnic od danes naprej v trafiki v Prešernovi ulici 54. — Virtuosinja je znamenita, sloveča umetnica.

Ij Dve nesreči s tramvajem. Pod tramvaj sta prišla v Škofji ulici v Ljubljani 2 vojaška konja, katere sta se močno poškodovala. Istočasno je tramvaj povozil na Poljanski cesti in Strosmajerjevi ulici tudi en par vojaških konj, upreženih v kočijo.

Ij Umrla je včeraj gospa Marija Janša roj. Ponikvar, hišna posestnica in bivša izkuharica, v 57. letu starosti. Bila je zelo priljubljena po svoji dobrosrčnosti. Poročamo jo v blag spomin!

Ij Razmere pri tukašnji cestni železnici. Pišejo nam: Dne 4. septembra sem šel približno ob pol 11. uri zvečer mimo kavarnarje Zalaznik, kjer sem bil priča sledečemu prizoru. Delovodja Gabath, ki je znan med delavci kot zagrozen nemški nacijonalec, je ob navzočnosti mnogih pasantov delavce slovenske narodnosti psoval s primki kot: »Windische Hunde, krainische Schweine, niederträchtiges Gesindel« itd.

Nezaslišano je to, kaj si mora slovensko delavstvo od različnih privandrancev pustiti dopasti. Ali takemu početju ni mogoče napraviti konec? Kako mislita o tem g. ing. Pretz in g. Müller? — Opozovalec.

Ij Iz nemške gimnazije. Ravnatelj nemške gimnazije dr. Lavrencij Tretter je dobil polletni dopust, da nadomestuje obolelega nemškega šolskega nadzornika Belarja. Vodstvo gimnazije je začasno poverjenc prof. dr. Jaukerju.

Stalerske novice.

š Duhovska vest. Za provizorja na Črni gori pri Ptujju je bil imenovan tukašnji kaplan Vinko Munda.

š Slovenska šola v Mariboru. Iz Maribora poročajo, da so darovi za mariborsko slovensko šolo že dosegli vsoto 100.000 kron. Šola je s tem že skoro zagotovljena.

Aprovizacija.

a Inozemsko meso. Mestna aprovizacija bo oddajala inozemsko meso v soboto dne 14. t. m. in v ponedeljek dne 16. t. m. zjutraj, in sicer od pol 7. do pol 9. ure za privatne stranke in od 9. ure dalje za gostilničarje.

a Oddaja češpelj. Mestna aprovizacija bo oddajala češpelje v soboto, dne 14. t. m. od 8. do 11. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne v deški šoli na Ledini (Komenskega ulica). Kilogram češpelj stane 2 kroni 40 vin.

a Meso na zelene izkaznice B. Stranke z zelenimi izkaznicami B prejmejo goveje meso v soboto, dne 14. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Določen je ta-le red: od 1. do pol 2. ure štev. 1 do 200, od pol 2. do 2. ure štev. 201 do 400, od 2. do pol 3. ure štev. 401 do 600, od pol 3. do 3. ure štev. 601 do 800, od 3. do pol 4. ure štev. 801 do 1000, od pol 4. do 4. ure štev. 1001 do 1200, od 4. do pol 5. ure štev. 1201 do 1400, od pol 5. do 5. ure štev. 1401 do 1600, od 5. do pol 6. ure štev. 1601 do 1800, od pol 6. do 6. ure štev. 1801 do 2000, od 6. do pol 7. ure štev. 2001 do 2200, od pol 7. do 7. ure štev. 2201 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 10 dkg mesa, kilogram stane 2.80 K.

V Logu na Vipavskem je v nedeljo, dne 10. t. m. zgubil nekdo precejšnjo vsoto denarja. Pošten najditelj naj ga pošlje proti najdenini na naslov: Fr. Kodre. Vrhpolje pri Vipavi. Notranjsko. Zgubila se je včeraj dopoldne na glavnem kolodvoru pred odhodom brzovlaka rdeča listnica z manjšo vsoto denarja. Pošten najditelj se prosi naj jo odda proti nagradi na državni policiji.

Zahvala.

Prisrčno se zahvaljujemo za odkritosrčno sočutje, ki nam je bilo izkazano povodom izgube našega nepozabnega sinčka

Joškota

Posebno se pa zahvaljujemo darovalcem lepega cvetja in za obiske med boleznijo.

Ljubljana, 12. septembra 1918.

ZALUJOČA RODBINA ČESNIK.

ZNATNO NAGRADO

dotičnemu, ki preskrbi za zakonski par brez otrok takoj

stanovanje

s 3-4 sobami, kuhinjo in pritliklinami na Mestnem trgu ali v bližini. — FRANC KSAV. SOUVAN. 3329

Premog

preskrbim

za masl

Naslov v upravi lista pod št. 3334.

—: Novo, dvonadstropno hišo —:**viho z vrhom v Sp. Šiški**

ZAMENJAM z malo hišo in nekaj zemljiščem v Ljubljani ali v bližini. Natančen naslov pri upravi lista pod št. 3283.

Nekaj cementa

se zamenja za živila. Vpraša naj se v trgovini I. Vok, Sodna ulica, Ljubljana. Istotam SE KUPI tudi 3290

molzna koza**Francosčino in klavir**

poučuje zopet

A. POTOČNIK, LJUBLJANA, Cigaletova ulica št. 4, II.

Štev. 613.

3136

Naznanilo.**Na c. kr. državni obrtni šoli v Ljubljani**

se prične šolsko leto 1918/19 z dnem 19. septembra t. l.

Otvorjeni bodo naslednji oddelki: 1. Višja obrtna stavbna šola (stavbna strokovna šola); 2. višja obrtna šola mehanično-tehnične smeri; 3. strokovna šola za lesno in kameneno kiparstvo; 4. ženska obrtna šola; 5. javna risarska in modelirska šola. — Ostali oddelki zavoda ostanejo tudi letos zaprti.

Sprejemni pogoji:

A. Za obe višji obrtni šoli: a) absolvirana spodnja gimnazija ali spodnja realka; nezadostni redi v tujih jezikih se ne vpoštevajo, ako je uspeh v ostalih predmetih povprečno dovoljen; ali b) absolvirana meščanska šola (ali enako organizirana osemrazredna ljudska šola), ako je učni uspeh v vsakem predmetu vsaj dovoljen. Starost 14 let, sprejemni izpit iz učnega jezika, matematike in prirodopisa, eventualno tudi risanja. — Učenci višjih obrtnih šol imajo pravico do enoletnega prostovoljstva, kakor določa v višjih razredih srednjih šol.

B. Za ostale oddelke: Dovoljena ljudska šola, starost 14 let.

Vpisnina 2 K, šolnina 5 K na semester. Vpisovanje za oddelke 1.—4. je dne 16. in 17. septembra, za javno risarsko šolo v nedeljo, dne 29. septembra.

Sprejemni izpiti se vrže 18. septembra. Natančnejša pojasnila daje ravnateljstvo.

Ravnateljstvo c. kr. drž. obrtne šole v Ljubljani, dne 30. avgusta 1918.

Pozor! Pozor! Hiša z vrhom

v Ljubljani ali v bližnji okolici se KUPI. Prodajalec se bo preskrbel navrh s kurivom in v živili. Cena 30.000—50.000 kron. — Pismene ponudbe pod šifro: »Resen kupec« 3235 na upravo »SLOVENCA«.

PRODA SE več sto m²

hrastovih drv

na rastočem ali pa na težo. Drva so oddaljena eno uro pešpota od železniške postaje. Cena po dogovoru. Kje, pove upravnistvo »Slovenca« pod števil. 3286.

Suhe gobe (jurčke)

kakor tudi druge, zaplembi ne podvržene delovne in gozdne pridelke (maline, jagode, med itd.) KUPUJE po najvišjih cenah M. RANT, KRANJ. 1917

Ureke na debele**Selo v širanih**

kupi v vsaki množini »Weingarten«, Dunaj VII., Kaiserstrasse 60. 3087

SPREJME SE

prodajalka-začetnica

zmožna slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi ter priključne znanosti, v boljši trgovini proti primerni plači. V šivanju izurjene imajo prednost. Natančne ponudbe na upravnistvo »Slovenca« pod: »Prodajalka« 3269.

Kot

blagajničarka ali prodajalka

želi vstopiti gđna. z večletno prakso, večja obeh deželnih jezikov. Če mogoče, z vsjo oskrbo v hiši. Naslov pove upravnistvo »SLOVENCA« pod št. 3324.

GOSPODIČNA, večja obeh deželnih jezikov ter strojeplista, ISČE službe kot

uradnica.

Naslov pove upravnistvo »Slovenca« pod št. 3325.

Stanovanje, kos zemlje ter nekoliko mleka dobi v Ljubljani poštena

delavna stranka

katera razume oskrbovati kravo, vrtna dela in dela hišnika. Naslov pove uprava »SLOVENCA« pod št. 3321.

Pozor!

Karamelo, bonbone v dozah mente, fondant kocke, mentol, malic itd. priporoča na debele

G. Darbo, Ljubljana Mestni trg 13.

ŠIVILJE

se sprejmejo pri 3323

A. Singer, Gradiska 7.

Pozor! Pozor!

Tvrška G. Darbo

LJUBLJANA, Mestni trg št. 13 naznanja svojim cenjenim odjemalcem od tuke in od daleč, da bode trgovina zopet odprta

OD 15. SEPTEMBRA DALJE. 3328

V najem se da malo

posestvo

z nekaj njivami, travniki, vrhom ter poslopjem. Več o tem se poizve pri: IVAN KRT, posestnik, Stružovo, pošta Kranj.

Več meblovanih sob

s ali brez hrane, z event. uporabo kuhinje se išče za takoj ali pa do prvega vinotoka. Cenjene ponudbe pod »TAKOJ« 3338 na upravo tega lista.

Okrožnica.

Mlekarska in sirarska zadruga v Dol. Logatcu, registrirana zadruga z omejenim poročstvom, tem potom naznanja, da se bo vršil nje redni občni zbor dne 6. oktobra 1918 ob 3. uri popoldne v »Društvenem domu« v Dol. Logatcu.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva
2. Poročilo nadzorstva
3. Odobritev rač. zaključkov za l. 1914, 1915, 1916 in 1917.
4. Čitanje revizijskega poročila
5. Volitev načelstva
6. Volitev nadzorstva
7. Prememba pravil
8. Slučajnosti.

Ako bi ta občni zbor ob navedenem času ne bil sklicen, vrši se 14 dni kasneje, to je dne 20. oktobra 1918 ob isti uri, na istem mestu, z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki bo z 3/4 večino glasov veljavno sklepal brez obzira na število navzočih zadržnikov. K najobilnejši udeležbi vabi

3330 Načelstvo.

Domača semena

suhe gobe, prazne vreče in druge pridelke kupuje trgovina s semeni Sever & komp., preje PETER LASSNIK, LJUBLJANA, MARIJIN TRG. 2534

Zamaške

nove in stare kupi vsako množino trvdka JELACIN & KO., Ljubljana, ljubljanska industrija probkovich zamaškov.

Sprejme se takoj

DEKLA

ki je navajena delati na polju in pri živini. Živine samo 1 krava in 2 prašiča. Plača dobra. — Več se izve pri Lovro Rebolj-u v Kranju.

BANČNA URADNICA išče radi preselitve starišev pri boljši družini

STANOVANJE S HRANO

Cenjene ponudbe pod: Poldi Miklavčič, kreditni zavod, fil. Gorica, Prečernova ul.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam, da sem samo jaz upravičen nakupovati po celem Kranjskem hrastove ježice.

Matija Kramar

pos. in gostilničar, Glince 80

Spretnega, zanesljivega

trgovskega slugo

sprejme manufakturna trgovina v Ljubljani. Naslov v upravnistvu lista.

ISČE SE za posestvo z velikim gospodarstvom na Gorenjskem spretno, samostojno kuharico

proti zelo dobri plači. Istotam tudi PERICO, ki zna dobro prati in likati. Naslov pove upravnistvo »SLOVENCA« pod št. 3310.

ISČE SE za takoj pridna in zanesljiva

postrežnica

ki je zmožna tudi nemškega jezika, za popoldan in večer. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 3309.

KLAVIR

poučuje absolventka praškega konservatorija VIDA SESEKOVÁ, učenska virtuozka prof. Heimana. Učenci se sprejemajo vsak dan od 10. do 12. in 3. do 5. v Ljubljani v Wolfovi ulici 12, II. nadst.

SIGORIN

zatre čudovito naglo stenice vzorčna steklenica 4 K, velika steklenica 16 K, brizgalnica 2 K. Dobiya se v vseh lekarnah in drogerijah. Glavna zaloga za Avstro-Ogrsko: Apotheke zur Hofburg, Post 16, Ogrsko; Lekarna »pri upanju« Post 16, Ogrsko

Glavne prodajalne v Ljubljani: lekarna Gabr. Piccoli in Mr. R. Sušnik ter drogerija Ant. Kane in B. Čvančara

Prodajam Portland**cement**

(nemški), ako vpošljete vreče. Nadalje tračnice za uporabo kot

traverze

Zahtevajte ponudbe!

Vinko Vabič Zalec.

Po Maj. pooblaščenju in g. in kr. Apost. Velik.

45. c. kr. državna loterija

za civilne dobrodelne namene.

Ta denarna loterija ima 22.747 dobrihkov v gotovem denarju in skupnem znesku 700.000 K.

Glavni dobiček znaša 250.000 K.

Dražnja bo javna na Dunaju dne 3. oktobra 1918.

Srečka stane 5 kron.

Srečke se dobivajo pri oddelku za dobrodelno loterijo na Dunaju, III., Vredna Zelantstrasse 8, po katerih, tračnikih, pri dnevni, pošilni, brzojavni in železniški uradi, pri majstarih, tiskarnah, in pri kupcih srečk, zlasti, Srečke se pošiljajo poštino preste.

Od c. kr. generalnega ravnateljstva državnih loterij (oddelek za dobrodelne loterije.)

Mizarski pomočnik

malo invalid, ISČE primerne dela v Ljubljani. Ponudbe pod: »Mizar« 3307 na upravnistvo »SLOVENCA«.

Katera družina na deželi bi bila voljna iz usmiljenja sprejeti polletnega

otroka

na svojo. Dopisi naj se naslovo pod »Mir« 3317 na upravnistvo »Slovenca«

V globoki žalosti javljamo zopet vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežuto vest, da je umrla na Jesenicah dne 12. septembra gđna.

Franciška Prijatelj

rojena dne 10. t. m. umrlega, še nepokopanega gospoda župnika Janeza Prijatelja.

Zemski ostanki preblage sestre se bodo prepeljali na dom v Dobropolje in na odločnem pokopališču 14. t. m. položili k večnemu počitku.

DOBREPOLJE, dne 12. septembra 1918.

3331

Alojzij Prijatelj, Jožeta Kozina, Mici Fertin, Angela Strnad, Rezika Sattler, Julka, Ivanka, Karla Prijatelj, brat in sestre.

Ivan Kozina, Franc Fertin, Jožef Strnad, Jakob Sattler, vsaki, nečaki in nečakinje.

Zahvala.

Za mnoge dokaze sočutja med boleznijo in ob smrti gospe

TEREZIJE GABER

kakor tudi za mnogoštevilno spremstvo k zadnjemu počitku izrekamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem tem potom svojo najprisernejšo zahvalo.

Posebno se pa zahvaljujemo prečistim gospodom: prelatu in kanoniku Janez Flis-u, kanoniku in stolnemu župniku Josip Erkerju za mnoge tolažilne obiske in za častno spremstvo do groba, opatu Ivanu Smrekarju, nadalje se zahvaljujemo vsem častitim gospodem iz Marijine družbe, pri sv. Jožefu in cenjeni rodbini Matkovičevi za požrtvovalno postrežbo med dolgoletno boleznijo.

Ljubi Bog poplačaj vsem!

Žalujejoči ostali.

Hrvatska industrijska tvrdka išče izbornega, popolno samostojnega

nadknjigovodjo

popolno večje hrv. ali slov. jezika. Z ozirom na to, da je služba dobro plačana in z jamčen dohodek, se iščejo samo taki reflektantje, ki se ne bavijo z zakotno trgovino ali s postranskim poslom. — Pismene ponudbe se prosijo na anončno ekspedicijo

J. BLOCKNER, ZAGREB, poštini predal I.-78-II.

Dobro naložen denar!

Dobičkanosno podjetje na Slovenskem Koroškem se iz družinskih razmer za 160.000 kron

Slovanu takoj proda.

Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Jugoslovanska renta« 3326.

Živo apno**Zidno opeko****Bukovo oglje**

Valentin Urbančič

trgovina z industrijskimi potrebščinami in proizvedl na debele, LJUBLJANA, Frančevo nabrežje števil. 1.

Oddajajo se samo celi vagoni!

Došlo se zopet Mlatilnice

za pogon s silo ter z roko. Dalje imam na razpolago tudi čistilne mlatilnice in vsakovrstne poljedelske stroje kakor: čistilnice, trijerje, stiskalnice za grozdje in sadje, mlino za žito in sadje, gepeljne, slamosenice, brzojarišnice, košice za žganje, brana in pluga itd. iz največjih tovarn z jamčeno dobre kakovosti ter po najnižjih cenah.

Franc Hiti, zaloga poljedelskih strojev

Ljubljana, Martinova cesta št. 2.

Dalje opozarjam na svojo veliko za logu priznano in dokazano najboljših ročnih mlinov pripravnih za vsako mletov.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, v lastnem domu Miklošičeva cesta št. 6, za frančiškansko cerkvi, sprejema hranilne vloge vsak delavnik dopoldne od 8. do 1. ure in jih obrestuje po tako, da dobe le-ti od vsake 100 kron čistih 4 krone 25 vinarjev na leto. »Ljudska posojilnica« sprejema vloge tudi po pošti in daje za njih vplačilo na razpolago pošne posojilnice. Sprejema tudi vloge na tekoči račun ter daje svojim zadržnikom posojila proti vknjižbi z amortizacijo ali brez nje, na osebni kredit proti poročstvu ali zastavi vrednostnih papirjev. Menice se eskomptujejo najbolje.

Rezervni zakladi znašajo nad en milijon kron. Stanje hranilnih vlog je bilo koncem leta 1917 nad 34 milijonov kron.